

Te Toa Takitini

Registered at the G.P.O. as a Newspaper.

NAMA 87.

HASTINGS

Noema 1. 1923.

HE INOI MO TO TATOU PIHOPA.

E TE Atua Kaha rawa, e te Kai homai o nga mea pai katoa; nau, ara, na tou Wairua Tapu i whakarite nga tu Minita mo to Hahi; Tirohia atawhaitia tau pononga, kua karangatia nei ki te mahi a te Pihopa; whakakiia ia ki tau akoranga pono: meinga kia harakore tona noho, kia pono hoki tana minita ki a koe, ara, kia pai ana kupu, ana mahi; kia whakakororiatia ai tou Ingoa, kia whiwhi ai hoki to Hahi ki te pai i te mea e ata whakahaerea ana e ia nga tikanga: He pai hoki te mahi a to matou Kai-whakaora, a Ihu Karaiti, e ora na, e kingi tahi na, me koe, me te Wairua Tapu, aianei, a, ake ake ake. *Amine.*

He mea Panui e Rev. F. A. Bennett, he mea ta e te Cliff Press,
Queen Street, Hastings, H.B.

Registered at the G.P.O. as a Newspaper.

TE TOA TAKITINI

Te Utu mo te Pepa 10/- i te tau,
Me penei nga reta "Te Toa Takitini." Box 300, Hastings.

868

TE TOA TAKITINI.

Noema 1, 1928.

TE KARAKIA WHAKATAPU MO TE PIHOPA.

He whakaatu ano tenei kei te 2 o nga ra o Tihema nei te karakia whakawahi i to tatou Pihopa, ki te Whare-karakia nui i Nepia (Cathedral) ka timata te karakia i te 11 o nga haora i te ata. Ka tae katoa mai nga Pihopa o Nui Tireni ki taua karakia. Ko te kauwhau kei a Hapata Wiremu, a ka reo rua tana kauwhau, pakeha Maori.

E 550 nga nohanga i roto i te whare-karakia kua rite mo nga Maori, a pera ano hoki te rahi o nga nohanga kua rahuitia mo nga pakeha, ara ko te hawhe tonu o te whare ki nga Maori, ko tetahi hawhe ki nga pakeha.

Kua whakaritea ma te tikiti rawa ka uru ai te tangata ki te Whare-karakia. Kaore he utu mo te tikiti, engari i peratia ai kei pokea nga nohanga e te tangata, pakeha, Maori, a ka mahue te iwi i haere mai i nga whenua tawhiti i te kore waahi watea mo ratou. Kua tae mai nga whakaatu kei te haere katoa mai nga minita o te Pihopatanga o Waikato, me nga minita o te Pihopatanga o Poneke. Ko etahi o to Akarana Pihopatanga e kore e puta mai. (Kua whakaaturia te taumaha o te tikiti hei utunga ma te minita mai i raro atu o Akarana ki Nepia ara kei te £7 ki te £8).

Haunga hoki nga minita o tenei Pihopatanga o Waiapu, kei te haere katoa mai ratou.

Kei te haere mai hoki a Ta Apirana Ngata me te ope rangatira o roto o Ngati Porou, ahu mai nei ki o tatou rangatira o roto o Turanga, tae mai ki Te Wairoa.

Kua tae mai hoki te whakaatu tera e tae ki te 50, neke atu ranei, te ope o TeArawa.

Te Marae: Kua rite a Te Pakipaki hei marae nohanga mo nga manuhiri. Ko Hori Tupaea te tiamana o te komiti hei tiaki i te marae. Kia mahara ano ra e nga manuhiri ki te mau mai i o koutou karukaru, kaore hoki he puia o tenei wahi hei whakamahana i a koutou.

Nga tereina. Kua whakaae te kawanatanga kia tu te eke-perehi (express) tereina i Te Pakipaki a te Hatarei te 1 o nga ra o Tihema, kia tuku iho ai nga manuhiri i reira.

I te Ratapu ka rere atu he tereina (special) i Te Pakipaki i te 9.15 a.m. ki Nepia, a ka hoki ano ki Te Pakipaki i te mutunga o te karakia. Ko te utu mo te tikiti 1/9 return.

Powhiri. Kaore he powhiri i tukutukuna ki a wai tangata ki a wai tangata, i te wehi kei mahue etahi, a ka waiho hei take whakapouri. No reira ko te tangata e whakaaro nui ana ki tenei taonga, haere mai, haere mai ki te manaaki i te ra i tirohia ai e te Atua tatou te iwi Maori.

Ko nga ohaoha katoa o tenei ra e tapaea ana mo nga mahi a te Hahi i roto i te iwi Maori.

AWHINATIA NGA MINITA.

Ki te iwi,

Tena koutou katoa. He inoi tenei ki a koutou ki nga tangata o te Hahi, kia aroha mai ki nga minita e hiahia nei ki te haere mai ki te ra whakawahi o te Pihopa o Aotearoa i te 2 o nga ra o Tihema engari na te kore huruhuru ka kore te manu e rere. Kaore aku mahara mo te Pihopatanga o Waiapu o Poneke, engari mo Akarana mo Waikato, i te tawhiti rawa o te whenua hei haerenga mai. Ma te £8 ka ea ai te tikiti kotahi mai i Ngapuhi ki Neia, me te hoki ano a ma te £4 ka tae mai ai nga tangata o Waikato. He oranga pakupaku rawa to nga minita, a e kore e taea o ratou tikiti te utu e ratou. No reira ka inoi ki nga tangata whai rawa, kia arohatia mai etahi tikiti mo nga minita. He tika tonu hoki kia tae mai nga minita ki te ra e whakawahia ai to ratou Pihopa. Kia tere te whakaatu mai, ki a au. ki Hastings, a maaku e tuku ki te wahi e tika ana Heoi ano.

Na Pererika A. Peneti.

TE HAERENGA MAI.

(Rev. Ra Rangiaho.)

Ko te Kingi tenei te haere mai nei. E hara ia Hori V. engari Kote Runga Rawa—Ko te Kingi onga Kingi—Ko to tatou Ariki ko Ihu Karaiti. Ko te matapuna mai, ouga mea papai katoa, onga mea nunui, o a mea tike tike.

Whakaaroa iho nga mea katoa kua whakawhiwhia tatou, me nga mea hoki keitei mai. Ko ia tenei te haere mai nei, me ana manaakitanga katoa. No reira maranga, whakatika tika. Kei te haere mai te Kingi!

“Na, taku ka mea atu nei kia koutou, ka meatia ano kite katoa, kia mataara.” He kupu enei, e mea ana kia kaua tatou e tu hapa a taua ra, engari kia noho rite nga mea katoa. Kia tau ai te tu i mua i tona aroaro.

Koia hoki tenei wa ote tau ate Haahi—he wa whakarite rite atu mo nga haerenga mai e rua ote Karaiti. Otira ko ta te Inoi mo te Ratapu tuatahi ote Haerenga mai, e whakamahara ana kite tika atu tatou mo te haerenga tuarua mai. a te ra whakawā, ka tika ano hoki ta tatou pupuri i te ra Whanautanga, ara i te Kirihimete. Tirohia taua inoi—Korerotia ano

hoki i nga ra katoa, a tae noa ki te po e ao ake ai ko te Kirihimete. Kote inoi tena hei whakakaha ite tangata i roto inga ra ote Haerenga mai.

No reira whakatika tika mote ra Whakawā, (kite korero a nga matakite, a nga matauranga e tata ana) ā, ka tika te pupuri ite ra Whanautanga. Waihoki nga karakia katoa mo tenei wa he karakia whakatika tika mo nga haerenga mai e rua.

E te iwi ete Haahi, tena, tena, karakiangia enei karakia, inoia enei inoi, i runga i te tapu, ite pono, i runga ite tika, ā e kore koe e ohore ina puta mai to Ariki apopo—no te mea e whakaae katoa ana tatou—keite haere mai te Kingi.

Haere mai! ka haere tatou ki Peterhema—kite wāhi Tapu. Titiro whakarunga o tatou kanohi ki a Ia. Whakaaroa te wa me ona hua, mohio iho kua tae kite wa hei marangatanga. Whakarongo kite reo e hau nei, “Nanā, te Taane-Marena te haere mai nei ki tana Haahi.” I haere mai ia i mua, i whakaiti ia ia, whanau ana ite Wahine—e haere mai ano i runga inga kapua i runga ite kaha, ite kororia.

Kotahi tonu te waiata powhiri ate Haahi i ia “Haerenga mai”—Tena kia rite te hapai kia u, kia pono:—“Ohana ki te Tana a Rawiri! Ka whakapaingia tenei e haere mai nei i runga ite ingoa ote Ariki! Ohana i runga rawa!”

“Ae ra, haere mai, ete Ariki e Ihu.”

(N.B.)—Kia mahara ate Ra ote Kirihimete, ko to tatou Ariki ko Ihu karaiti, kei te Hakarameta ote “Kainga Tahitanga Tapu.” No reira e kore e tika ta tatou kii; “ae ra, haere mai ete Ariki e Ihu, mehe mea, ki te whakahawea tatou ki te tango Hapa a taua ra. Kaua hei kore (koinei hoki ta tatou tino karakia whakawhetai), a tera e tino pono to tatou hari me ta tatou mihi.

Meri Kirihimete!

TE INOI MO TE RATAPU TUATAHI O TE HAERENGA MAI

E te Atua kaha rawa i whakaiti tau Tama, a Ihu Karaiti, i a ia, a tae rawa mai ki tenei ao ki te tiroiro i a matou, homai he kaha ki a matou, e noho nei i tenei ao matemate, kia whakarere ai matou i nga mahi o te pouri, kia kakahu ai i nga kakahu whawhai o te maramatanga: kia ara ake matou a te ra whakamutunga ki te ora tonu, ina hoki mai ia, hei kingi nui, ki te whakarite whakawa mo te hunga ora, mo te hunga mate; e ora ana hoki ia, e kingi tahi ana me koe, me te Wairua Tapu, aiauei a ake tonu atu. *Amine.*

TE POARI O TE ARAWA.

Kua hui a Te Arawa ki te whakahaere i to ratou Poari o nga moana. I Rotorua a Ta Apirana Ngata e whakamarama ana i nga kaupapa whakahaere ki nga hapu o Te Arawa.

Ko nga mema enei kua tu:—

MEMA.

HAPU.

Hemana Pokiha
Hemi Te Uara
Kiri Tapihana
W. K. Wihapi
Heketoro
Tiakiawa
Tamehana Gardner
Raureti Mokonuiarangi
Kepa Ehau
H. Tai Mitchell
Wera Loffley
Pini Haupapa
Matina
Kereopa
Te Mapu Morehu

Kawatapuarangi
Kawatapuarangi
Uenukukopako
Tuhourangi
Uenuku
Kawatapuarangi
Kawatapuarangi
Rangitihī
Tarawhai
Uenukukopako
Uenukukopako
Uenukukopako
Tuhourangi
Tuhourangi
Kawatapuarangi

“KAIPONUTIA TE TAONGA.”

(Na P.H.T.)

E nga Toa i tena wahi i tena kua tata tenei ki te ra e pooli mema ai ano tatou mo Te Paremata, a, he mea tika kia marama ta tatou “weeti” i o tatou mahara, whiu i o tatou pooli ki runga i te mema e tika ana kia kore ai e moumoutia te taonga nui, te wariu tika a tena a tena i tona tinana, i tona tinana, me ana mahara e puta mai ai he painga tuturu chara i te whakapai kanohi, aha ranei, kia moumoutia tou pooli ki te hunga kua whakaurua nei mo taua whakataetae a te 13 onga ra e heke iho nei.

O nga whanga e wha, nui atu nga mea kua whakaingoatia otira ko Tau Henare, o Te Taitokerau, ko Ta A. T. Ngata, o Te Tairawhiti, ko Ta Maui Pomare, o Te Taihauauru, ko Uru o Te Waipounamu kua tono ano kia whakahokia ratou ki roto i Te paremata.

Mo runga i nga tikanga Maori i whakahaeretia i pa ki Te Iwi nui tanu kaore ano i penei te tiketike me te Nunui o nga tikanga Maori i riro mai i nga whakahaeretanga a nga paremata o mua mai. Ahakoa ra te penei, e kore rawa hoki e taea te hone rawa ake na tenei ropu rawa i penei ai, engari he puawaitenga mai no nga wawata a Te Rau Tau Tawhito kua mara e nei i ratou marae i roto i te Riuroa o Aotearoa me Te Waipounamu whiti atu ki Wharekauri.

Engari he tika tenei korero: “*Na te kotahi o Ta Maui Pomare, Ta A. T. Ngata, Tau Henare me Uru, i kitea ai Te Ngahuru-mai-rangi i roto i o tatou nei ra.*”

Te tatou reo whakatakoto, whakamarama, whakamiri, whakawairakau, whakatikatika i nga Take whakatinana, whaka-te-hinengaro, hui atu ki to tatou hoa kia Te Raumoa, te pirimia-whakautu, hei takawaenga ki wanganui i a ratou me Te

Honore Kooti ratou ko tona Kawanatanga ko enei Homaitanga Nunui.

He aha te take e whakapohehetia nei etahi o tatou ki nga kupu e na-te-atuatia, e na-te mangaitia nei hei huri i te whakaaro whanui, marama, whakaaro kaumatua tonu hoki, hei titiro iho i nga 'tiwhikete' o tau take, o tau reti, o tou taitara, me tou karaati, me te utu tika o tau mahi tika o tau mahi he. Kia u kia tika, me tou marama. Kaire he wehenga o tatiu Mema i runga i enei Take nunui e pa nei ki Te Iwi. Kore rawa! Na ti ratou ngakau makoha, marama ka kotahi tonu i runga i nga take e pa ana ki Te Iwi Maori. He aha tatou kia rongo ki te reo aeroplane (aropereina) mo tenei take?

Ko nga take wehewehe rawa te mea e tino whakamiha-rotia ake nei ara ki te kore rawa e kite iho ki te nui o nga painga e puta nei. Mo runga i nga poraka maha o te motu. E tika ana i raro i te ture kia takoto taumaha aua taake i reira.

Otira o roto o te motu katoa nei i whakatata ki te miriona te korenga atu i te marama o nga mema nei me o tatou hoa ki te whakamahi ka mama, a he aha te tohu mahara ma tatou?

Kanui nga pani, nga pouaru, me nga rawakore kua whiwhi i te painga. Otira me wehe ake ano te hunga kaore rawa e kite atu ki 'apopo nei', me te hunga e pangia ana e te aitua. Mo koutou e hoa ma kua ra hei moumou noa i o koutou pooti mo era kupu rara—'E kore E rua tau kua kite koutou i te ptiawai.'

Kua mahue iho tenei ko tatou anake ko Te Rau Tau Hou, i whakakotahi mai o koutou whakaaro kia tatou i timatatia ake ai te tono ki o tatou Koeke kia ata noho mai ratou ki waiheke o enei mahi a kia waiho mai ma tatou enei ra. Ko nga tau enei i mua atu o 1900.

He nui nga whakahaeretanga a aua mema nei ano i roto i o ratou marae maha kia penei kia pera tatou me nga tono Nunui mo nga Hoko he, me nga Raupatu, me era tikanga e takoto hapa ana ki te kanohi maori. Nga tikanga whakapai ake i o tatou kainga, nga whakaaro Mahipaamu, Ahuwhenua, manaaki i Te Iwi me Te Reo Maori, nga mahi whakatuputupu i Te Mana Tangata, Mana Iwi i raro i nga tikanga o Te Mana o Ingarangi Huihui, me Te Empaea, pau katoa enei tikanga i o tatou hoa kua whaka-ingoatia ke ra, hei roto i tenei ra kia moumoutia o koutou pooti?

E Te Iwi pooti i runga i te ngakau marama.

MO TE POOTI MEMA.

Mo te pooti mema Maori, he whakaatu ko matou ko Porourangi, kotahi tonu ta matou nei mema, ko Ta Apirana Ngata. He mea pai rawa māna matou a Ngati Porou e whai-whaiā i te riro ke ma etahi iwi matou e pera.

Heoi. Na H. P. Paerata
Cook Hospital.

(Kua kore he take e perehitia ai te roanga atu o to reta i te mea kua whakatu mema ano to Haahi Ratana, i ki nei koe kaore e whakatu mema ana. Etita).

MO TE POOTI.

He reo no Tuhoe.

Ki nga iwi o Te Tai-rawhiti, o Aotearoa katoa, kua hei whakatu mema, mo te Tai-rawhiti, Tai-hauauru, Tokerau ranei. Kei hea atu ano nga kaupapa e whakatu ai ano koutou i etahi mema mo tatou. Na Ta Apirana Ngata, na Ta Maui Pomare, na Tau Henare tenei kaupapa kua hoki mai nei nga waahi o te Motu i roiro parau atu i te Kawanatanga. Kua hoki mai te hawhe o nga whenua raupatu. Ka whakatu ano te tangata i a ia, haiaha ra? Ka ono tekau tau o tatau matua e tohe ana ki te Kawana, kihai i taea. Kaati, te tohe.

MO TE PIHOPA.

E nga tangata o Heretaunga, rurū, awhiawhi tatau, kei te 2 o Tihema, ka tau iho te manaakitanga a to tatou matua i te rangi ki to tatou Pihopa. He waahi nui tenei hei titiro ma nga Haahi katoa. E nga Ratana hoki mai ki te awhina i to tatou Pihopa. E nga momona, e nga Ringatu, ko te mana motuhake tenei ka roiro mai nei i a taua, ka tu mai nei he Pihopa Maori mo taua. Kaati ra te wehewehe i a tatou. Engari kia kaha tatou ki te awhina i to tatou Pihopa.

Kaati ake aku kupu mo tera ahua whakaaro. Kia inoi ake au mo te Pihopa o Aotearoa:—

E te Ariki, kua oti i a koe te tohu to pononga hei Pihopa mo matou, i runga i te tapu i te aroha. Tukua mai tou Wairua Tapu hei awhina hei whakamarama, hei whakakaha i to pononga. Kia maturuturu tonu iho te tomairangi o tau atawhai ki runga ki a ia kia tupu hohonu ai te whakapono i roto i to iwi Maori, ko Ihu Karaiti nei hoki to matou Ariki. Amine.

Kia ora nga iwi o te motu.

Na Te Whetu Paerata.

Ruatoki.

2/11/28.

MIHI KI TE PIHOPA.

He uaua mai no Ingarangi. Na Makereti Papakura.

He nui te whakamoemiti mon ka tu mai na hei Pihopa mo te iwi Maori. Hoatu taku aroha ki te iwi nui tonu.

Na te Pihope o Poneke.

Kanui te koa mou ka rite nei hei Pihopa mo te Hahi i roto i te iwi Maori. He mahi uaua, he mahi taumaha te mahi Pihopa tera e nui ke atu te uaua o te taha Maori i te taha pakeha. Otira ma te Atua ano koe e awhina, kia ora ai te whakapono i roto i te iwi Maori. Ko te tumanako kia tere

tonu to tae mai ki roto i te Pihopatanga o Poncke haere ai. Ma te Atua koe e awhina e manaaki i a koe ka karangatia na ki tena turanga tapu.

Na te Pihopa o Christchurch.

Kia tau nga manaakitanga a te Atua ki a koe i runga i tena mahi nui ka whakawhiwhia na ki a koe. Ma te Matua e homai te kaha tinana te kaha wairua ki a koe kia rite ai i a koe ona whakaaro hei painga mo te iwi Maori. He ra tenei i karau-natia ai nga inoi a te hunga tokomaha o Nui Tireni o Ingarangi, me te hari nui o te hunga e aroha ana ki te iwi Maori. Ka whanga tonu matou o Te Waipounamu ki to wa watea hei taenga mai mou ki waenganui i a matou. Ma te Atua koe e awhina.

Na te Pihopa o Waikato.

I te mea kua whakaae katoa nga komiti Tumuaki o nga Pihopatanga o Nui Tireni ki a koe hei Pihopa mo Aotearoa, he mihi ata tenei naku, na te Pihopatanga hoki o Waikato katoa, ki a koe. Ma te Atua koe e arataki, e whakakaha, e awhina haere mai a te wa e watea ai koe ki tenei Pihopatanga. Kei te mohio koe ki ena uauatanga.

Pihopa o Polynesia (Kempthorne).

Kei te mihi kei te whakawhetai te hinengaro mou ka karangatia na ki te turanga Pihopa o Aotearoa. Ma te Atua koe e awhina.

Pihopa o Bendigo (Baker).

No te mea i whakatipuria tahitia taua i Nelson, e tika ana kia tae atu he mihi maku ki a koe. Tena koe kua karangatia na ki tena turanga nui turanga uaua. Ma te atua koe e whakamaranga kia rite ai i a koe tana i tumanako ai.

Na Pihopa Ataria o Inia.

He nui taku whakamihi i taku kitenga iho i roto i a matou pepa o Inia, kua rite ko koe hei Pihopa tuahi mo te iwi Maori. Tena koe Kaore ahau i te wareware ki nga manaaki a te iwi Maori i ahau, a e manaaki mai nei i taku Hohipera mo nga rawakore. Tika rawa te whakaetanga a te Hahi kia tu he Pihopa mo te iwi Maori. Ko te tumanako me te inoi, kia tau nui te manaakitanga a te Atua ki a koe, tae atu ki te Hahi i roto i te iwi Maori. Kanui te koa mo koutou ka piki nei ki ena turanga nunui. Hoatu taku aroha ki te iwi Maori.

Na Poihipi Kohere, Rangitukia.

Korerotia ana tenei take mau atu ana nga whakaaro ko koe hei unga atu mo taua whakaaro. Inakoa kua taka iho ki runga kia koe te koroka. E hika kua kite noa atu taua ki te uaua ki te nui, ki te taumaha, me era atu ahuatanga o te mahi ma te Pihopa Maori. Otira kua enei mea katoa, e waiho ki roto o te ngakau pehi ai. Kia marama tou ngakau, kia hari mou kua karangatia e Te Atua hei upoko, hei kaiarahi, hei pou-toko-manawa mo te Hahi Maori, mo te iwi. Na Te Atua kaha rawa, nana koe i karanga. Nana ke te mahi, ehara koe.

he tuuru i roto i ona ringa. Na te Wairua te mahi. Waiho ma te wa e whakagtu nga whakaaro o te Atua e tipu, e piki ai tona iwi Maori, a-wairua, a-tinana.

Kia tau te rangimarie, me te Wairua o te Atua kia a koe. Kia ora koe, me nga mihi maha.

Motupipi, Nelson,

Na Meri Rangianahi, Morehu,

Kia Pihopa Peneti,

Tena koe. Ebara i te mea he kupu maha i tuhi atu ai i tenei reta ki a koe. He hari, he koe ake no te ngakau mou kua tu mai na i tena turanga, i ranga i te mea he tamaiti koe i whakatu-puria atu i konei i te oranga o te iwi, o tatou kuia, me o tatou kaumatua, i roto o Whakapuaka, tae mai ki Motu-cka, huri mai nei ki tena whaitua o nga maunga nei ki Takaka. Haere atu ratou, me nga kupu riro atu ano i a ratou. Kaati kaore i te mohiotia pewhea te ahuatanga o nga uri whakatipu o naianei. Koia nei ahau i whakamoemiti ai, i whakahonore ai mo enei manaakitenga a to tatou Ariki, mou hoki kua tu mai na hei Pihopa mo taua mo te iwi Maori.

Heoi, na nga morehu o tenei waahi o te Wai Pounamu

Na. H. W. Kaipo,

Ki te Etita o te Toa-Takitini, tena koe ma te Atua koe e manaaki e tiaki e kaha ai ki te tuku i nga korero o te ao hei titiro ma nga iwi o te ao.

E hoa, tukua atu tenei mihi aku. Ki te Rev. Pererika Akubata Peneti. E hoa tena koe. He nui te hari me te whaka-whetai kei roto i a au no te mea kua tata mai te ra e whaka-wahia ai koe ara te Ratapu 1 o te Haerenga mai, mau nei tatou e hiki ake ki runga i te toka teitei, a kua tino tata rawa mai taua ra ki a koe.

Ma te Atua koe e manaaki e awhina.

Tenei ano hoki matou tenei whanga o Ngati-Kahungungu kei te koe me te whakamihhi o te ngakau i te rongu kua whakaturia koe hei Pihopa mo Aotearoa. He tohu ano tenei i te mangaki a to tatou Matua i whaka-whiwhia ai tetahi o tatou. Ahakoa ko koe i whiwhi engari ra ko tatou katoa ko te iwi Maori i honoretia.

MIHI KI A TAKUTA WI REPA

He nui te mihi o te ngakau ki a Takuta Wi Repa mo tona kaha ki te whakamarama i nga ahutanga o nga mate e pa nei ki te iwi Maori me te patu ano mo ana mate. Ma te mangere ano o te Maori ki te whakarite i ana tohutohu e he ai. No reira kia ora a Takuta Wirepa.

Na. H. W. Kaipo,

Ka tika to mihi ki a Takuta Wi Repa. He tino tātonga mo tatou ana whakamarama mo tena ahuatanga mate, tena ahuatanga mate. Kia pau mai ana whakamarama ka whakapukapuka ai i ana tohutohu. Etita.

Na. S. Carroll, Wairoa.

RERENGA WAIRUA.

Ki te Etita o te Toa-takitini, tukua atu enei korero e whai ake nei hei hari atu ma te mokai nei ma Te Toa-Takitini ki ona marae e rere ai.

No te Rahoroi te 22 o nga ra o Hepetema, 1928, ka rewa mai te ope a Ratana e kiia nei ko te mangai, i Pukepoto wahi o Kaitaia e haere ana te ope nei ki te Rerenga Wairua ra te one roa a Tohee, e kiia nei i enei ra. E 90 maero tona roa. Ko taua ra, he ra tino kino, nui te hau, me te ua. E 2 nga motorore i haere ai te ope nei ki te mutunga mai o te one nei, ara ki Kahokawa. I reira nga iwi morehu e tatari ake ana ia Ratana, he nui te iwi i reira, e hara i te iwi noho tuturu engari, i haere ki te whanga mai i to ratou Mangai. E 200 pea nga tangata i hui ki reira. A, no te po i tae atu ai te ope a Ratana. Ka mate tetahi o tana ope ki reira. I te Mane ka haere nga iwi ra ki te kawhe i to ratou mangai ki te tino rerenga wairua e 20 maero pea te roa e haere ana i te whenua a i te wa i tae ai te mangai ki te rerenga wairua ka kiia e te mangai, kua mutu nga wairua te haere ki te Reinga, engari kua haere tika ki te Rangi. Me mutu te whakaaro i tenei taima e haere ana nga wairua ki te Reinga, engari ki te Rangi. E hoa ma, ko wai te tangata titiro i te Karaipiture e kuare ana e hoki ana te wairua ki te Atua nana nei i homai? E pehea ana koia te korero a te Kai-kauwhau 12 7, me te kii a era atu tangata i roto i te Karaipiture? E ki ana ra e hoki ana te wairua tangata ki te Rangi, ki te wahi kei reira nei te Atua me to tatou Kaiwhakaora me te Karaiti, kahore ki te Rangi noa iho. Hei 4 tenei mo nga tarai a te mangai ki te rerenga wairua katahi nei ka taea. Engari i mate rawa te tangata katahi ano ka taea. Kaati nei.

Na. H. W. Kaipo.

HE RARANGI KARAIPITURE.

Tenei etahi rarangi karaipiture he mea tuhi mai e Mihi Wiremu hei kupu tohutohu maana ki ana tamariki i tena wahi, i tena wahi.

I mea a Ihu, He pono he pono taku e mea nei ki a koe ki te kahore te tangata e whanau i te wai, i te Wairua hoki, e kore ia e ahei te tomo ki te rangatiratanga o te Atua. Hoani 3:5

E mea ana a Paora ki te kahore te Wairua o te Karaiti i tetahi chara tenei i a Ia. Roma 8-9.

Ki te noho hoki koutou i runga i ta te kiko-kiko, ka mate: tena ki te mea ko te Wairua ta koutou e whakamate ai koutou i nga mahi a te tinana, kao ra. Roma 8-13.

Imea ano a Ihu ki te mea ko koutou, hunga kino nei, e

Ka ora te mare i te WOODS' GREAT PEPPERMINT CURE.

mātau ana ki tō hoatu mea papai ki a koutou tamariki; tera noa ake te homaitanga o te Wairua Tapu e to koutou Matua i te rangi ki te hunga e inoi ana ki a ia. Ruka 11-13.

Inoia, a ka hoatu ki a koutou. Matiu 7-7.

45 Mortimer Terrace,

Poneke,

Aotearoa.

E tata ana tenei ki te 2000 tau e ngaro ana ki runga i te kare o nga wai, e hūna ana ki tua o nga kapua o te rangi. Heoi i tou aranga mai i tenei ra ka hahua mai te mea mate ka kite mai te mea ngaro; i kapohia ai e te 'Wa' kia horahia 'Tona' puawaitanga ki 'Aotearoa' ka hipokina nei te ingoa tuatahi o tenei reo tapu "*Pihopa*" ki runga ki tou iwi Maori. Ehara i te reo no te whenua engari no runga no nga kapua, ka hurahia nei e koe te tauarai o nga rangi i makere iho ai te ingoa o to tupuna o '*Puhaorangi*' ki runga kia koe.

Kia ora korua ko to mokai me ta korua whanao katoa ka taupokina nei ki te karangatanga o Koutou tupuna "Te Heke-tanga-a-Rangi.

E kui e Rangi me whāwhā noake e au te kupu a to tupuna a '*Irihapeti*' hai korororero ma to ngakau hai koa noatu hoki, ma o mātua mokai i tawhiti:—

"Ka whakenui toku wairua i te 'Ariki,' a, e hari ana toku wairua ki te Atua, ki toku 'Kai whakaora; mona i titiro ki te iti o 'Tana' pononga ta te mea hoki katahi ahau ka kiia e nga whakatupuranga katoa e haere ake nei he wahine hari."

Ka riro atu nei koe ma te maru o to rangatira e arahi tahi atu ki tena nohoanga tapu ki te Tūāhū e motuhake ana hai taumata mo nga Ruanuku. Noho mai ra i roto i nga whare whakairo i motuhia hai nohoanga mo te hunga i whiriwhiria. Ma te "*Kai Hanga*" i Runga Rawa korua ko ta korua whanao katoa me to korua whare katoa e manaaki e tiaki e arataki hoki i roto i nga maramatanga e taea ai e korua te pakanga ki nga mahi o tena Pa-tuwatawata. I runga ano hoki i te 'Ingoa' Kaha o to tatau 'Kai whakaora' o '*Ihu Karāiti*' Amine. Na Henare Ruru. Te Karaka. Turanga.

Tena koe me te taonga honore ka uhia mai nei ki runga i te iwi Maori. Tena koe te Pihopa tuatahi. Kia pai te arataki i te iwi kia marama te tiroiro haere i nga taha a nga kaumatua i tapae ai ki te Hahi hei manaaki i te taha matauranga i te taha wairua. Kia ora tonu koe.

Na Tutepuaki Piti. Turanga.

Kei te mihi matou ki a koe ki te tangata tuatahi hei noho i te turanga Pihopa mo te iwi Maori. Kia manawanui kia kaha. Kia pai te tope haere i te huarahi kia marama ai te hikoi a te iwi nui tonu. Ahakoa he nui nga painga e puta ana ki te iwi i nga mahi a nga mema paremata, kei runga ake tena turanga i a koe na, a ko te tumanako kia rahi ake nga painga e puta ki te iwi i runga i te karangatanga Pihopa. Titiro whanui ki te ora mo te iwi katoa, kaua ki te Hahi anake.

Na. L. Symons, Ponake.

Kanui taku mihi ki a koe mou ka whakaritea nei hei Pihopa Tuatahi mo Aotearoa. Ko koe te tangata tino rite mo taua turanga teitei; turanga honore, rangatira. Kaore he meatanga pai atu kua taea te hanga hei whakakotahi i nga iwi e rua. E tumanako ana ahau kia maha nga tau mou e tu ana hei Pihopa mo nga Maori. Ma te Atua koe e awhina, e whakakaha ki te arahi i te iwi Maori kia whakatipu haere i nga akoranga o te Hahi Karaitiana.

Heoi-nga kupu whakamihī,
Kia ora tonu e te Pihopa,
Te Puke

August 18th, 1928.

Kia Peneti,

E Pa tena korua ko to whaerere. Me ta korua whanau. E Pa tenei kua kite hangai iho kua tu ko koe Te Pihopa mo Aotearoa. Ara ko koe a kai runga nei hoki ia koe to Tupuna waka Tangata, E waha ana. Kia nui te whaka moemiti ki Te Atua i runga rawa, Nana nei i boatu te kaha, Te Maramatanga, ki roto i te Hunga whiriwhiri o tenei take Taumaha, a i kitea ai e ratau tenei Honore ki runga i to Tinana. No reira He Kororia, He Honore. He maunga rongo ki runga ki te whenua, He whakaaro pai ki nga tangata. E tupu ake te tika i te whenua, E titiro iho te pono i te Rangi tena koe i raro i nga manakitanga maha a Te Atua i runga rawa.

Na Hoani Retimana, Ara
Na matau Katoa.
Maketu

27th Akuhata, 1928.

Na. Hemana Pokiha, Maketu.

Tama Ra e!

Tama Ra koe.

“He mea i te mate kua ora, i te ngaro kua kitea.”

Whakaiki ake ra i tua i te tihi o nga maunga whakaataata mai ra i tua o Hawaiki i te Pae-ki-Tawhiti. whakaarahia ake te ahuatanga o to tupuna o “*Puhaorangi*” i huaina ai tou karangatanga i te ao-turoa ko Te Heketanga-a-Rangi.”

POOTI PEREHITINI O AMERIKA.

Kua tae mai nga whakaatu o Amerika, kua tu ko Hoover hei Perehitini mo te whenua o Amerika. Kua hinga tana hoa kakari a Te Mete. Ko enei tangata i whakatu i a raua hei tango i te turanga o te Perehitini i rihaina, ara o Coolidge.

Ko Hoover raua ko Smith nga kai-arahi o nga tino ropu nunui o nga mahi pooti a Amerika. ara o te “Republican” o te Democrat.”

Te rongoa tuatahi mo te mare mo te matao mo te puru
WOODS' GREAT PEPPERMINT CURE.

Ko Hoover i tu mo te taha turaki waipiro, ko Smith mo te whakangawari i nga ture poropeihana.

Te pootitanga ka tu nei ko te taha turaki waipiro, a tino mohiotia ana inaianei he parau noaiho te nuinga o nga korero e rongo nei tatou. kei te turaki te Merikana i nga ture arai i te waipiro. E kiia ana, kaore rawa he painga o te tangata minamina ki te waipiro ki te whakatu i a ia a muri nei hei Perehitini. Kaore tera tu tangata e pirangitia e te marikana. Kua tino tuturu te Marikana mo te poropeihana.

Awhea ano tatou o Niu Tirenī nei whai ai i tera taura?

Awhea ano hoki tatou te iwi maori tono ai kia kaua rawa tenei mea te waipiro e whakaaetia kia hokona mai ki a tatou? He aha te hua pai o tenei kai?

Tahupotiki. I Heretaunga nei to tatou hoa a Tahupotiki e haere ana. Engari na te kore whakaatu mai ki te taha Maori, kaore rawa i taea te powhiri atu kia peka mai ki nga kainga o Heretaunga nei. Otira kei te pai na tona iwi pakeha ano ia i manaaki i tena marae, i tena kainga. I te whakaoho ia i

KORE MAHI.

Ko te moni i whakapana ki te waipiro i tenei Tominiona i te tau, 1927, e £8,831,531. Mehemea i whakapana tenei moni ki nga mahi totika, tera e kitea he mahi ma nga tangata e 8900. Kei te ake te Ropu Mahi i te kore mahi hei oranga mo te tangata i enei wa, ara te tokomaha rawa o te "unemployed." Katia nga mahi hokoheko waipiro, ka toe mai ai tenei moni tata ki te iwa miriona pauna hei oranga pai tonu mo nga tangata e waru mano e kiia nei he "unemployment" ara te hunga kaore i te whiwhi ki te mahi hei huarahi oranga mo ratou i tenei wa.

HE HAU TU WAKA-TAU A E MATOHU ANA.

Na Ihaia Hutana, Wāipawa.

(I he te whakanoho a te kai-perehi i nga raina o te reta a Ihaia, i taka tetahi o nga raina ki raro. Kaati, kua whakatikatikangia i tenei perehitanga e mau ake nei. Etitia).

I runga i te moana e whakamoe ana, e karo ana i te tu-a-tea o te ao, i te hinatore o te ko, i te ruhā noa, i te mate kai.

I te mea kaore he kai o tenei waka, ka mate i te kai, ka maka rota raua i runga i te moana. Tau tonu te rota ki nga tohunga, a na nga tohunga i hoatu o raua tinana ki te Atna. Ka tukua iho e te Atua ta raua i inoi ai. Kai ana ratou i te mana o te rangi, i te ika, i te manu, i runga i te moana. Metemea ko Iharaia e kai ana i te mana i tukua iho e te Atua ki a Mohi i runga i te whenua.

U, ka ū ki tenei whenua ataahua, ka tohatohaina o ratou taonga tapu, nga mana, nga karakia, te whakapono, rite tonu te hautu, nga matohu rite tonu.

Tutaki ki te Rongopai o Ibu Karaiti, ka honoa ki te hone tapu o te papa kikokiko o koutou tupuna, kaore nei i kitea e oku whakaaro te whanui, te hohonu, o te tohungatanga o koutou tupuna, a, e kore tonu hoki e kitea. Ina hoki, kei te kimi tonu koutou i nga hāhi huhua i runga i te kaupuke o nga ra o muri nei, a kaore ekitea. Heoi ano te mea i kitea ko te rangirua o te karawhiu o te hoe, me te hautu a nga hāhi o muri nei.

TE PUKAPUKA O TE MATAURANGA.

OKETOPA 29, Ata.

UPOKO 1.

ehara ano ia i te tika, He poto, he he noa iho to tatou wa oranga; kahore he whakahokinga ki te pai i to te tangata tutukitanga; kahore hoki i kitea te tangata i hoki ake i te reinga:

2 ta te mea i whakatupuria ake tatou he mea tupono noa iho; a muri ake nei me te mea kihai rawa tatou i tu hei tangata: no te mea he auahi kau te manawa i o tatou pongaihu; he kora te hinengaro na te kapakapa o o tatou manawa;

3 kia tineaia tenei, he pungarehu te putanga atu o te tinana, ka memeha atu hoki te wairua ano he hau angiangi:

4 kia takitaro ano ka warewaretia o tatou ingoa; e kore hoki tetahi e mahara ki a tatou mahi, ka pahure to tatou wa oranga me he makenu kapua, ka maheu me he kohu e whaia ana e te whitinga o te ra e tamia ana e tona werawera.

5 He pahemotanga atarangi ra hoki to tatou wa oranga. kahore he whakahokinga ina tutuki tatou, he mea hiri ra hoki; kahore tetahi e hoki ana mai.

6 Tena ra, kia whai tatou ki te reka o nga mea pai o naiane: kia kakama te nanao ki nga mea i hangaa, me te mea ko te tamarikitanga.

7 Kia makona tatou i te waina utu-nui, i nga hinu kakara, kua hoki tetahi puawai o te koanga e hapa i a tatou;

8 he tupare mo tatou me puawai roihi i te mea kahore ano kia ngongohe.

9 Kua tetahi o tatou e hapa i to tatou whakahihi; kia waiho e tatou ki nga whia katoa nga tohu o te hari, ko to tatou nei wahi ra hoki tenei; ko te mea tenei i pono mai.

10 Kia whakatupu tangata-rahi tatou ki te tangata tika ina rawakore; kua e tohungia e tatou te pouaru, kua e whaka-honore i te hina tautini o te koroheke.

11 Ko to tatou kaha hei ture mo te tika; kua mau nei hoki te ngoikore, he hanga noa iho.

12 Kia tauwhanga tatou ki te tangata tika, ta te mea e

Mo te mare o te Tamariki whangaia ki WOODS' GREAT PEPPERMINT CURE.

kore tatou e whai pai i a ia, he pepehi hoki tana i a tatou nei mahi, he whakahe mai ki o tatou haranga ki te ture, he whakapae mai ki a tatou i nga hara o to tatou tamarikitanga;

13 e whakaputa ana ia, he mohio tona ki te Atua; e hua ana i a ia, he tainaiti na te Ariki:

14 riro ana ko ia hei hopu i te he o o tatou whakaaro.

15 Kia kitea kautia ia he taitahae ki a tatou, ta te mea kihai tona wa oranga i rite ki o etahi; kua whakariroia kētia ona huarahi.

16 I kiia tatou e ia he paraparau; whakaparahakotia ana e ia o tatou ara ano ko te poke; e whakapai ana ia ki te mutunga o te tangata tika; e whakapehapeha ana, ko te Atua tona matua.

17 Kia kite tatou, e tika ranei ana korero; kia ata titiro ki nga mea e pono ki tona haerenga atu.

18 Ki te mea hoki he tama na te Atua te tangata tika, e awhina tera i a ia, e whakaora i a ia i roto i te ringaringa o ona hoa-riri.

19 Hei te tukino, hei te whakamamae he ui ma tatou i a ia, kia mohio ai tatou ki tona mahaki, kia whakaputa ai i tona manawanui.

20 Me whakatau e tatou te whakawa mona ki te mate whakama; e tirohia ra hoki ia, e ai ki ana korero.

21 Ko enei a ratou i whakaaroaro ai, pohehe iho hoki ratou; na to ratou ake ngakau kino nei hoki ratou i whakamatapo.

22 Kihai ano ratou i matau ki nga mea ngaro a te Atua kihai i tumanako ki te utu o te mahi pai, kihai i ata kite i te whakahonore mo te wairua he-kore.

23 Ta te mea i hangaa e te Atua te tangata mo te pirau-kore, i whaiahuatia kia rite tonu ki a ia ake ano.

24 Na te hae ia o te rewera i tomo mai ai te mate ki te ao, e whakamatautauria nei e te hunga o to tera ropu.

TE HUNGA TAPU KATOA, Ata. UP.3.

Otira kei roto i te ringaringa o te Atua nga wairua o te hunga tika; e kore hoki tetahi whakamamae e pa ki a ratou.

2 Ki ta nag kanohi o te kuware, me te mea kua mate; e kiia ana hoki to ratou putanga atu, he aitua;

3 to ratou nekehanga atu i a tatou, he whakakorenka; ko ratou ia, kua uru ki te rangimarie.

4 Ahakoa hoki, ki ta te tangata titiro, kua pa te whiu ki a ratou, ki tonu ano i te matenga-kore to ratou, tumanako.

5 Ko o ratou pakinga, he ruarua; he nui ia te atawhainga mo ratou; ta te mea i whakamatauria ratou e te Atua, i kitea hoki, he hunga e tau ana mana.

6 I whakamatauria ratou e ia, me te mea he koura i roto i te ahi whakarewanga: i manakohia ano ratou me te mea he tahunga tinana no te patunga tapu.

7 Hei te ra o to ratou tirotirohanga ka puta ake ano to ratou marama; ka hikohiko, ano he kora ahi i roto i te takakau.

8 E whakawa ratou i nga tauwi, a whakatakoto tikanga mo nga iwi: e kingi hoki te Ariki ki a ratou, a ake tonu atu.

9 Te hunga e whakawhirinaki ana ki a ia, ka matau ki te

pono: te hunga whakapono hoki, ka pumau ki a ia i roto i te aroha: ta te mea he aroha noa, he mahi tohu kei ana i whiri-whiri ai.

OKETOPA 29, Ahiahi.

OPOKO 4 r7.

Ko te tangata tika ia, ahakoa rokohanga wawe e te mate, ka whai okiokinga.

8 Te koroheketanga e whakahonoretia ana, ehara i te mea ko to te roa o nga ra, ehara i te mea e tataitia ki te maha o nga tau:

9 engari te hina o te tangata, ko te ata whakaaro; te whaka-tupu kaumatua, ko te wa oranga kahore nei ona koha.

10 He pai ki ta te Atua titiro i arohaina ai; i a ia e noho ana ki waenganui o te bunga hara, ka kahakina atu.

11 I kapohia atu ia kei puta ke i te kino tona ngakau mahara, kei maningatia tona wairua e te tinihanga.

12 (He whaiwhaia nei hoki ta te mahi kuware hei whakakurehu i nga mea ataahua; e tirotirohia ana hoki a roto o te hinengaro kino-kore e te kopikopikotanga o te hiahia.)

13 Ka tutuki nei ia i te wa poto, he roa ana tau i whakaoti ai;

14 he ahuaureka ra hoki ki te Ariki tona wairua, koia i ngarea wawetia ai i roto i te kino.

15 Ko nga iwi ia e titiro nei, kahore e matau, kahore hoki e ata whakaaro ki te penoi, ara he aroha noa, he mahi tohu kei ana i whiriwhiri ai, e tirohia ana hoki e ia ana mea tapu.

16 Te tangata tika ia ka mate nei, hei whakahe i te hunga e ora nei, e whakahawea nei ki te Atua; te taitamariki wawe, hei whakahe i te koroheketanga tau-tini o te tika-kore.

17 E kite ra hoki ratou i te tutukitanga o te tangata whakaaronui, e kore hoki e mohio ki ta te Ariki i whakangarahu ai mona, kite take hoki i tohungia ai e ia.

18 E kite ratou, e whakahawea oira e kataina rawatia ratou e te Ariki; muri iho ka riro ratou hei tupupaku honore-kore, hei atetetanga mo ake tonu atu i roto i te hunga kua mate;

10 ta te me ka taia tupoutia ratou e ia, he kupu-kore; ke whakangaruatia i te tunga ra ano, ka tino whakamaroketia, ka ngana e te mamae, ka kore e maharatia.

20 Ka haere pawera mai ratou ina taua o ratou hara, ka hanga hoki te whakahe mo ratou a a ratou takahanga ture.

(Taria te moanga.)